ମନସୁର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ମଇ 6,1971

(ଆଇ. ଡି. ଦୁଆ ଏବଂ ଭି. ଭାର୍ଗବ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1898, ଧାରା 4 (1) (t), 492, 417 (3)-- ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୋଷମୁକ୍ତି ହେବା ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଆଗତ -- ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଯେତେବେଳେ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ-- ଏପରି ଆବେଦନ ହେଉଛି ଏକ 'ମାମଲା' ଯେଉଁଥିରେ ସରକାରୀ ଓକିଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହକଦାର -- ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ ଶୁଣାଣିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷମତା-- ନୀତି ।

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136-- ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଆବେଦନରେ ଯୁକ୍ତିର ପରିସର ।

ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ସହିତ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ, ହତ୍ୟା ଏବଂ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ କରିଥିବା ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଜଣ, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କାଏମ ରଖାଯାଇଛି । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପଞ୍ଚମ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଆବେଦନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନରେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ; (i) ପ୍ରମାଣ ଅନୁଯାୟୀ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ କାଏମ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ; (ii) ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ରାୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରିନାହାଁନ୍ତି; ଏବଂ (iii) ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଆଗତ କରିବାକୁ ଅଧିକୃତ ନଥିଲେ କାରଣ ଏପରି ଆବେଦନ ଏକ 'ମାମଲା' ନଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି ଯେ: (i) ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସାଧାରଣତଃ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱସନୀୟତାକୁ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣର ପୁନଃ-ମୂଲ୍ୟାୟନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ପଦ୍ଧତିଗତ ଅନିୟମିତତା ହୋଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାର ହୋଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଦାଲତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟର ଚରମ ଅବହେଳା ହୋଇନଥାଏ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅଦାଲତ ସାଧାରଣତଃ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ-ମୂଲ୍ୟାୟନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ଦର୍ଶାଯାଇ ନଥିଲା ।

(ii) ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଓକିଲ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ଓଲଟାଇବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତି ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

ସନଓତ ସିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ, [1961] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 120, *କେଶବ ଗଙ୍ଗା ରାମ ନବଗା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*, ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 100/68,3-2-1971, *ସେଓ ସ୍ୱରୂପ ବନାମ ରାଜା*

ସମ୍ରାଟ, (1934) ଏଲ. ଆର. 61 ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନ 398 ଏବଂ *ଲକ୍ଷ୍ମଣ କାଲୁ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*, ଏ. ଆଇ. ଆର. 1968 ଏସ. ସି. 1390, ମାମଲାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

(iii) ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟରେ ଉପୁଜିଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ଦୋଷମୁକ୍ତି ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟରେ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ଅଧିସୂଚନାର ପରିସରଭୁକ୍ତ ମାମଲା ଅଟେ । ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 4(1) (t) ସହିତ ଧାରା 492 ର ପଠନ ଯାହା 'ସରକାରୀ ଓକିଲ' ବିଷୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ଯାହା ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସରକାରୀ ଓକିଲ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟରେ ଉପୁଜିଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କୁ, ଦୋଷମୁକ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ଭାବେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ଭୀମପ୍ପା ବାସପ୍ପା ଭୁ ସନ୍ନାୟାର ବନାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶିବରାୟାପ୍ପା ସମଗୌଡା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, ଏ. ଆଇ. ଆର. 1970 ଏସ. ସି. 1153 ଏବଂ *ଭଗବାନ ଦାସ ବନାମ ରାଜା,* ଏ. ଆଇ. ଆର. 1949 ପି. ସି. 263, ମାମଲାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 30 ଏବଂ 31/1967

ଏପ୍ରିଲ୍ 21,1966 ରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର, ଇନ୍ଦୋର ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 248 ଏବଂ 313/1965 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନଗୁଡିକ ଆସିଛି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ନୁର୍-ଉଦ୍-ଦିନ୍ ଅହମ୍ମଦ, ସି. ଏଲ୍. ସରିନ୍, ଜେ. ସି. ତଲୱାର୍ ଏବଂ ଆର୍. ଏଲ୍. କୋହଲି (ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 30/1967 ରେ)।

ଆଇ. ଏନ୍. ଶ୍ରଫ୍, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ (ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 31/1967 ରେ)।

ନୁର-ଉଦ୍-ଦିନ୍ ଅହମ୍ମଦ, ସି. ଏଲ୍. ସରିନ୍, ଏସ୍. କେ. ମେହେଟ୍ଟା ଏବଂ କେ. ଏଲ୍. ମେହେଟ୍ଟା, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ରୁ 4 ଏବଂ 9 ଙ୍କ ପାଇଁ (ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 31/1967 ରେ)।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦୁଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା -- ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ଆସିଛି । ଗୋଟିଏ ଆବେଦନରେ ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁତ୍ର ମନସୁର, ରସିଦ, ଇଶାକ, ୟୁନୁସ ଏବଂ ମେହମୁଦ, ଆବେଦନକାରୀ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟଟିରେ ଦିଲୱାରଖାନଙ୍କ ପୁତ୍ର ଆଜିମଖାନ, ହାକିମଖାନ, ମେହମୁଦଖାନ, ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁତ୍ର ଗଙ୍କୁ ଏବଂ ମେହମୁଦଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତି କରିବା ବିରୋଧରେ ରାଜ୍ୟ ଆବେଦନ କରିଛି ।**ସମସ୍ତ** ଦଶ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ, ଯଥା ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ନସୁର, ଆଲ୍ଲାବେଲିଙ୍କ ପୁଅ ରସିଦ, ୱାଲି ମହମ୍ମଦଙ୍କ ପୁଅ ଇଶାକ, ମହମ୍ମଦ ହୁସେନଙ୍କ ପୁଅ ୟୁନୁସ୍, ୱାରିସଖାନଙ୍କ ପୁଅ ଆଜିମଖାନ୍, ଅନାସଖାନଙ୍କ ପୁଅ ହାକିମଖାନ୍, ଦିଲୱାରଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦଖାନ୍, ମହମ୍ମଦ ସରିଫଙ୍କ ପୁଅ ଗଙ୍କୁ, ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦ ଏବଂ ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମଙ୍କୁଙ୍କୁ, ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302/34, 302/149, 307/34 ଏବଂ 307/149 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଇନ୍ଦୋର ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 8 ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଥା ଦିଲୱାରଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମନସୁର, ରସିଦ, ଇଶାକ, ୟୁନୁସ, ଆଜିମଖାନ, ହାକିମଖାନ, ମେହମୁଦଖାନ ଏବଂ ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଇ.ପି.ସି.ର ଧାରା 302, 307 ଏବଂ 148 ଅଧୀନରେ ଅତିରିକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ

କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ 19 ଜାନୁଆରୀ, 1965 ରେ ବମ୍ବେ ବଜାର ଚୋରାହାରେ ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନ 12-30 ସମୟରେ ଜଣେ ମିର୍ଜା କରିମ ବେଗଙ୍କ ପୁଅ କରମତ୍ ବେଗ୍ ପାହଲୱାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଏବଂ ସେହି ସମୟରେ ଏବଂ ସ୍ଥାନରେ ମୃତକ କରମତ୍ ବେଗ୍ ପାହଲୱାନଙ୍କ ପୁଅ ଇକବାଲ ବେଗଙ୍କୁ ଜୀବନରେ ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ସହିତ ଜଡିତ ।

ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନସୁର, ରସିଦ, ଇଶାକ ଏବଂ ୟୁନୁସଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗଙ୍କୁଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସନ୍ଦେହଜନିତ ଲାଭ ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରି ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ଅପରାଧର ଅସ୍ତ୍ର ଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ମନସୁରଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଦଳର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଏହି ମେଳିର ସଦସ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାମଲା ଦାୟର କରାଯାଇନଥିଲା ।

ମୃତକ କରାମତ ବେଗଙ୍କ ଦେହରେ ହୋଇଥିବା ତିନୋଟି ଆଘାତ (ସଂଖ୍ୟା 2, 3 ଏବଂ 9) ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ପ୍ରକୃତିର ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କରାମତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହେବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାରାତ୍ମକ ଆଘାତ ଦେଇ ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ନଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302 ସହିତ ପାଠ କରାଯାଉଥିବା ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପାଇଁ, *ମଥୁରାଲା ଆଦି ରେଡ୍ଡୀ ବନାମ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ରାଜ୍ୟ*[1]) ମାମଲା ଉପରେ ଭରସା ରଖାଯାଇଥିଲା । ଇକବାଲ ବେଗ୍‌ଙ୍କୁ ହୋଇଥିବା ଆଘାତ ପାଇଁ ମନସୁରଙ୍କୁ ଦାୟୀ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହି ଆଘାତ କେବଳ ଆଇ.ପି.ସି ର ଧାରା 324 ଅଧୀନରେ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି ଧରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ସମସ୍ତ ଚାରିଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଏହି ଆକ୍ରମଣରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆଇ. ପି. ସି.ର ଧାରା 324 ସହିତ ପଢାଯାଉଥିବା ଧାରା 34 ଅଧୀନରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଆଇ. ପି. ସି.ର ଧାରା 302/34 ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଚାରିଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 324/34 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ 6 ମାସର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ମୁକ୍ତି କରିବା ବିରୋଧରେ ରାଜ୍ୟ ଆବେଦନ କରିଥିଲା । ଦୋଷୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନସୁର, ରସିଦ, ଇଶାକ ଏବଂ ୟୁନୁସଙ୍କ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହା କେବଳ ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତି କରିବା ବିରୋଧରେ ରାଜ୍ୟ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଚାରି ଜଣଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 148 ଏବଂ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302/149 ଅଧୀନରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ, ସମସ୍ତ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଦୋଷୀ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା ।ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302/34 ଅଧୀନରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହିପରି ଇକବାଲ ବେଗଙ୍କ ଉପରେ ହୋଇଥିବା ଆଘାତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 324/149 ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା । ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ, ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦ ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଚାରିଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302/34, 302/149 ଏବଂ 148 ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଇକବାଲ ବେଗଙ୍କୁ ଆଘାତ କରିବା ମାମଲାରେ ସେହି ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କୁ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 324 ସହିତ ପଢାଯାଉଥିବା ଧାରା 34 ଏବଂ 149 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡକୁ ବଜାୟ ରଖାଯିବା ସହ, ଅତିରିକ୍ତ

[1] ଏ.ଆଇ.ଆର. 1956 ଏସ.ସି. 177.

ଭାବେ ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 148 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଆଇ.ପି.ସି. ର ଧାରା 302 ସହିତ ପାଠ କରାଯାଉଥିବା ଧାରା 34 ଏବଂ 149 ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡକୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ତଦନୁସାରେ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପୁଣି ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ଆଗତ ହୋଇଛି -- ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଅବଶିଷ୍ଟ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା । ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆବେଦନରେ, ଦିନ-ଦ୍ୱିପହରରେ ହୋଇଥିବା ଏହି ନୃଶଂସ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ଦୁଇଟି ଯାକ ଆବେଦନ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଆମ ଦ୍ୱାରା ଅଗଷ୍ଟ 27 ଓ 28 ରେ ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 22, 1970 ରେ ଶୁଣାଯାଇଥିଲା।ନଥିରୁ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ବିଚାରପାଇଁ ପ୍ରେରଣ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀଙ୍କର କୌଣସି ତାଲିକା ଦାଖଲ କରି ନଥିଲେ । ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଅଦାଲତରେ 13 ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ତାଲିକା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଡାକରା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁଦିନ ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଜେରା କରାଯିବାର ଥିଲା, ସେହିଦିନ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେମାନଙ୍କୁ ହାଜର କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଦେବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତରେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ସମୟରେ, ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ହାଜର କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ନଦେବା ଯୋଗୁଁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କର କ୍ଷତି ହୋଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅଦାଲତ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଯେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କର ଏହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିଶେଷ କ୍ଷତି ହୋଇନାହିଁ ।ନଥିରୁ ଆମେ ପାଇଛୁ ଯେ କେବଳ ମନସୁର । ଭୋଣ୍ଡେଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦ, ଦିଲୱାରଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମେହମୁଦଖାନ, ହାକିମଖାନ ଏବଂ ଆଜିମଖାନ ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପଚରାଉଚରା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ସପକ୍ଷରେ ଥିବା କୌଣସି ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପଚରାଉଚରା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । 13 ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ତାଲିକା ମଧ୍ୟରୁ ହସ୍ତାକ୍ଷର ବିଶେଷଜ୍ଞ ଶ୍ରୀ ବୋଙ୍ଗେଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ତାହା ହେଉଛି ଜୁନ୍ 10,1965 ରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଡକାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ସେହି ଦିନ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ ଯେ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟତ୍ର ଉପସ୍ଥିତି ଦାବି ସମର୍ଥନରେ, 9 ଓ 13 ନମ୍ବର ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଛାଡି ଅନ୍ୟ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଅନ୍ୟତ୍ର ଉପସ୍ଥିତି ଥିଲା । 1965 ମସିହା ଜୁନ୍ 11 ତାରିଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଦିନ ପାଇଁ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସେହି ଦିନ, ଦୁଇ ଜଣ ସାକ୍ଷୀ ଅନ୍ୟତ୍ର ଥିବା ଖବର ମିଳିଥିଲା ଏବଂ ଜଣେ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ମିଳିଥିଲା ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିରକ୍ଷା ସାକ୍ଷୀ ତାଲିକାରେ ଥିବା ଠିକଣାରେ ସେହି ନାମରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାହାଁନ୍ତି । ମୁନ୍ସିଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଡାକରା ଫେରସ୍ତ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସପକ୍ଷ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀ ନୁରୁଦ୍ଦିନ୍ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଆମକୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରିବା ପରେ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲୁ ଯେ ସେ ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି କି । ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ, ତାଙ୍କ ମହକିଲଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ ଏବଂ ଏହି ମାମଲା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ଅଦାଲତରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସେ କୌଣସି ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହାପରେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଜାରି ରହିଥିଲା ଏବଂ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଶ୍ରୀ ନୁରୁଦ୍ଦିନ୍ ମାମଲାର ପୁନର୍ବିଚାର କରି ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତଦନୁସାରେ ଆମେ 1970 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 22 ତାରିଖରେ ଏକ ଆଦେଶ ଦେଇ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ 10 ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲୁ । ଏହି ଅନୁରୋଧ, ଯଦିଓ

ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା, ନ୍ୟାୟ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଏହାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେବେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ, କେବଳ ଜଣେ ସାକ୍ଷୀ କସମଙ୍କ ପୁଅ ମୁନ୍ନି ଖାନକୁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସାକ୍ଷୀଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ସେ 1965 ମସିହା ଜୁନ୍ 16 ତାରିଖରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କେତକ କିରାଣୀ କିମ୍ବା ପିଅନ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇସାରିଛି, ଯାହା ପରେ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାୟ 5 କିମ୍ବା 6 ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ମାଆ ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ଏବଂ ଏମ୍. ୱାଇ. ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ଆଗ୍ରା ହୋଟେଲ ନିକଟସ୍ଥ 'ବମ୍ବେ ବଜାର' ରେ ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ସାକ୍ଷୀ ଜଣକ ମେହରାବଖାନ ପଟେଲଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କର ବମ୍ବେ ବଜାରରେ ଏକ ଦୁଗ୍ଧ ଦୋକାନ ଥିଲା ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ସେ ମେହରାବଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଶୁଅନ୍ତି । ଘଟଣା ଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପ୍ରାୟ 12ଟା ବେଳେ ସାକ୍ଷୀ ଏବଂ ଛୋଟେଖାନ୍ ଆଗ୍ରା ହୋଟେଲ୍ ନିକଟରେ ପରସ୍ପର ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ବେଳେ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ଯେ ମୋଚୀପୁରା ପାର୍ଶ୍ୱରୁ କରମତ୍ ପାହଲୱାନ୍, ଇସାକ୍ ଏବଂ ମନସୁରଙ୍କୁ ଗାଳିଗୁଲଜ କରୁଛନ୍ତି ।ମନସୁର ଆଗ୍ରା ହୋଟେଲ ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ମଧ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । କରାମତ ପହଲ୍‌ବାନ୍ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ମନ୍‌ସୁରଙ୍କ ଚାକରମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମାଲିକଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନା ଯୋଗୁଁ ନିଜକୁ ବହୁତ ବଡ଼ ବୋଲି ଭାବିବାରୁ ସେ 2 ରୁ 2.5 ଫୁଟ ଲମ୍ବ ଏବଂ 1 ରୁ 1.25 ଇଞ୍ଚ ମୋଟେଇର ଏକ ବାଡ଼ି ଧରି ମନ୍‌ସୁରଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଆସିଲେ । କରାମତ୍ ଲାଠିରେ ମନସୁରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ପିଟି ତାଙ୍କୁ ଆଘାତ କରିଥିଲେ । ମନସୁରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହୋଇଥିଲା । ଛୋଟେଖାନ୍ ମନସୁରଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବାଇ-ସାଇକେଲରେ ପୋଲିସ ଥାନାକୁ ନେଇଯାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକ ଏକାଠି ହୋଇଥିଲେ ମଧ ସାକ୍ଷୀ ସେଠାରୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ଏହା ହିଁ ସେହି ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପ୍ରାଥମିକ ସାକ୍ଷ୍ୟରେ କୁହାଯାଇଥିବା ବୟାନ । ଜେରାରେ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଘଟଣାର ତାରିଖ ତାଙ୍କର ମନେ ନାହିଁ ଏବଂ ଛୋଟଖାନ୍ ଜୀବିତ କି ମୃତ ତାହା ମଧ ସେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମନସୁରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ । ସାକ୍ଷୀ ଜଣକ ତାଙ୍କ ମା 'ଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଆଠ ଦିନ ଧରି ଏମ୍. ୱାଇ. ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିଥିଲେ । କରାମତଙ୍କ ପୁଅ ଇକବାଲଙ୍କ ହାତରେ କୌଣସି ଲାଠି ଥିବା କିମ୍ବା ସେ ମନସୁରଙ୍କୁ କୌଣସି ଆଘାତ ଦେଇଥିବା କଥାକୁ ସେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରମାଣ ଆମ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ବୋଲି ମନେହୁଏ ଏବଂ କୌଣସି ଗମ୍ଭୀର ବିଚାର କିମ୍ବା ମନ୍ତବ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ନାହିଁ ।

ଯେତେବେଳେ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପୁନଃପ୍ରେରଣ ସୂଚନା ଏବଂ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପ୍ରମାଣର ନଥି ସହିତ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିଥିଲା, ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ସି. ଏଲ. ସରୀନ ପୁଣିଥରେ ଆମକୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନଥି ମଧକୁ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ଆପତ୍ତି କରୁଥିବା ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଷୟରେ ସମ୍ବୋଧିତ କରିଥିଲେ । ମୁନସିଖାନଙ୍କ ବୟାନ ପଢ଼ିବା ପରେ, ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଆମକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବାରେ ଏକ କ୍ଷୀଣ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଉଦ୍ୟମର ନିରର୍ଥକତା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ସେ ଶୀଘ୍ର ଏହି ପ୍ରୟାସକୁ ଛାଡି ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ୍ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀମାନେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର କରିନଥିଲେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦୋଷମୁକ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଏହି ବିବାଦର ସମର୍ଥନରେ ସେ ଆମକୁ ମୃତ (ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 1) ଙ୍କ ପୁଅ ଇକବାଲ ବେଗଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ଜଣେ ଆଗ୍ରହୀ ସାକ୍ଷୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ କାରଣ ତାଙ୍କ ବୟାନ, ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା ନାରାୟଣସିଂ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 25 ର ପ୍ରମାଣ ସହିତ ମେଳ ଖାଉ ନଥିଲା । ଓକିଲ ଅହମ୍ମଦ ଖାନ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 2, ମହମ୍ମଦ ଶଫି ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 3, ଇସ୍ମାଇଲ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 6, ଡ. ବି. ଏନ୍. ଚାଟାର୍ଜୀ, ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 10, ଶିତଲାପ୍ରସାଦ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 24 ଏବଂ ଅବଦୁଲକଦର ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 29 ଙ୍କ ବିବୃତ୍ତିର କିଛି ଅଂଶକୁ ମଧ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ବୁଝାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ଆକ୍ରମଣ ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ବିବରଣୀ ଉପରେ ମଧ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ମତରେ, ଇକବାଲ ବେଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍. ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ନଥିଲା, କାରଣ ଏହି ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା

ମନସୁର ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ଇକବାଲ୍ ବେଗ୍ ଦେଇଥିବା ସୂଚନା ଏଫ.ଆଇ.ଆର. ନୁହେଁ ଏବଂ ମନସୁର ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସୂଚିତ କରିସାରିଥିଲେ, ଓକିଲଙ୍କ ଏହି ଯୁକ୍ତି ସହିତ ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଏକମତ ହୋଇପାରୁନାହୁଁ । ତଦନ୍ତକୁ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ କିମ୍ବା ଦୁର୍ବଳ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୋଲିସର ତଦନ୍ତ ପଞ୍ଜିକା ଉପରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସମାଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଅଟେ, ଏହାର ସରଳ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅଧୀନରେ, ଏହି ଅଦାଲତ ସାଧାରଣତଃ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ-ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରେ ନାହିଁ, ଯେପରିକି ଏହା ଏକ ପ୍ରଥମ ଆବେଦନ ଅଦାଲତ ଅଟେ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲାର ବିଚାର କୌଣସି ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ପଦ୍ଧତିଗତ ଅନିୟମିତତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଉଲ୍ଲଂଘନ ହେତୁ ଅନ୍ୟାୟ ବିଚାର ହୋଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟର ଚରମ ଅବମାନନା ହୋଇନଥାଏ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅଦାଲତ ସାଧାରଣତଃ ନିଜସ୍ୱ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ-ମୂଲ୍ୟାୟନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଜନର କାହାଣୀର ବ୍ୟାପକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ଆମେ ସଂକ୍ଷେପରେ କହିପାରିବା । ମନସୁର ଅଭିଯୁକ୍ତ ଇଶାକ, ୟୁନୁସ୍ ଏବଂ ଗଙ୍କୁଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି । ରସିଦ ମନସୁରଙ୍କ ପିଲାଦିନ ବନ୍ଧୁ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦିଲୱାରଖାନଙ୍କ ପୁଅ ମହମୁଦଖାନ, ଆଜିମଖାନ ଏବଂ ହାକିମଖାନ ହେଉଛନ୍ତି ତିନି ଜଣ ପଠାଣ, ଯେଉଁମାନେ ସାଧାରଣତଃ ମନସୁରଙ୍କ ଦୋକାନକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ମିଳିମିଶି ଅଫିମ ଚୋରା ଚାଲାଣ ଭଳି କୁତ୍ସିତ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । କରାମତ ବେଗ୍ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଇକବଲ ବେଗ୍ ମନସୁରଙ୍କ ଦଳକୁ ବିରୋଧ କରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ଦୁଇ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ଅବିରତ ଝଗଡ଼ା ଲାଗି ରହିଛି । ମନସୁରଙ୍କ ଚାକରମାନେ ପ୍ରାୟତଃ କରାମତ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୁଅଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଏବଂ ଉତ୍ତେଜକ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଘଟଣାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ନୂତନ ସମସ୍ୟାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ, ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 107 ଅଧୀନରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଜାନୁଆରି 19,1965 ରେ, ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ କରାମତ କିଛି ପିଜୁଳି ଏବଂ ଏକ ବୋତଲ ନେଇ ନିଜ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ତାଜ ଲଣ୍ଡ୍ରିରୁ ବାହାରିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ *ରମଜାନ* ଚାଲି ଥିଲା । ସେ ଜବାହର ମାର୍ଗ ଦେଇ ଆଗକୁ ବଢ଼ୁଥିବା ବେଳେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ବମ୍ବେ ବଜାର ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲେ, ସେ ଇଶାକ ଏବଂ ୟୁନୁସଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲେ । ଇଶାକ, କରାମତଙ୍କୁ ଚାହିଁବା ଦ୍ୱାରା ସେ କ୍ରୋଧିତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ଯୁବାବସ୍ଥାରେ କରାମତ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କୁସ୍ତିଯୋଦ୍ଧା ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲେ । କରାମତ ତା' ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ତାକୁ ପାଟି କରୁଥିବା ସମୟରେ ଇଶାକ ପଳାଇଲା । ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଗ୍ରାଣ୍ଡ ନ୍ୟାସନାଲ ବେକରୀ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେମାନେ ସେଠାରେ ମନସୁରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ମନସୁରଙ୍କ ଚାକରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ କରାମତଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ, ମନସୁର ଜବାବ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗର ସମାଧାନ ତତ୍କ୍ଷଣାତ ହେବା ଉଚିତ । ଇକବାଲ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ । କ 'ଣ ସମାଧାନ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ କରାମତଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଜବାବରେ, ମନସୁର ତାଙ୍କ ଚାକରମାନଙ୍କୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହାପରେ ରସିଦ କରାମତଙ୍କୁ ଛୁରୀରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ ।ମନସୁର ଏହା ମଧ୍ୟ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ କରାମତଙ୍କ ଶିରାପ୍ରଶିରା କାଟିଦେବା ଉଚିତ । ଇକବାଲ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି, ପାଖରେ ଥିବା ଜଣେ ଭିକାରି ଠାରୁ ଏକ ଲାଠି ଛଡ଼ାଇ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମନସୁର କରାମତଙ୍କ ବେକରେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଛୁରୀ ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିଥିଲେ । ୟୁନୁସ୍ ଏବଂ ଇସାକ୍ ମଧ୍ୟ କରାମତଙ୍କ ସହ ସଂଘର୍ଷ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।ଇକବାଲ ସେମାନଙ୍କୁ ଲାଠିରେ ଆଘାତ କରିଥିଲେ । ଏହା ପରେ ମନସୁର ଇକବାଲର ଶିରା କାଟିବାକୁ ରସିଦଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଇକବାଲଙ୍କ ଉପରକୁ ଲକ୍ଷକରି ଛୁରୀ ଫିଙ୍ଗିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଛୁରୀ ବାଜିନଥିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଇକବାଲ ଖସିଯାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଇଶାକ ତାଙ୍କ ବାମ ହାତରେ ଏକ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲେ । ମେହମୁଦ ମଧ୍ୟ ଇକବାଲଙ୍କ ବାମ

ହାତରେ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲେ । ମନସୁରଙ୍କ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଆଘାତ ପାଇଥିବା କରାମତ ଚେତାଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଇକବାଲ ସିଧା ପୋଲିସ ଥାନାକୁ ଯାଇ ଏତଲା ଦେଇଥିଲେ । ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଜନ ବୟାନର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ହାଇକୋର୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ଏହା ଗୋଷ୍ଠୀ କନ୍ଦଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲା ହୋଇଥିବାରୁ, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସନ୍ଦେହର ସାମାନ୍ୟତମ ଅଂଶ ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ତାର ସୁବିଧା ଦେବା ପାଇଁ ଉଭୟ ଅଦାଲତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣକୁ ଖୁବ୍ କଠିନ ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ସରିନ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପସ୍ଥାପନାରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନକକୁ ପାଳନ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରି ସେ *ସନ୍ୱତ ସିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ*[1] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏବଂ *କେଶବ ଗଙ୍ଗା ରାମ ନବଗେ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*[2] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଅଣସୂଚିତ ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ଆମ ମତରେ, ଏହି ଉପସ୍ଥାପନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିତ୍ତିହୀନ । *ସନୱତ ସିଂହଙ୍କ*[3] ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାନକକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଣଦେଖା କରିନଥିଲେ । ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପୂର୍ବ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ "ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କାରଣ" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଧାରଣାକୁ ଅବଗତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେ ଏକ ପୁନର୍ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ *ସେଓ ସ୍ୱରୂପ ବନାମ ରାଜା ସମ୍ରାଟ* ([4])ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବେ ନାହିଁ, ବରଂ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶ ଭୁଲ ଥିବାର ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଏହାର ସ୍ପଷ୍ଟ କାରଣ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆବେଦନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିଛନ୍ତି । *କେଶବ ଗଙ୍ଗା ରାମ ନାଭଗେଙ୍କ* ([5])ମାମଲାରେ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ବିଚାରପତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ପ୍ରମାଣକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ମତରେ ଏହି ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଶୁଆ ଭଳି ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ତିନୋଟି ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଜମାନବନ୍ଦିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରମାଣଗୁଡିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବିଶ୍ୱାସ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଧରାଯାଇଥିଲା । ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତିନୋଟି ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଜମାନବନ୍ଦି ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିବା ସେହି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବୟାନର ଅସଙ୍ଗତି ଏବଂ ଅସମ୍ଭବତା ଉପରେ ବିଚାର କରିନଥିଲେ । *ଲକ୍ଷ୍ମଣ କାଲୁ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*[6] ମାମଲାରେ କରାଯାଇଥିବା କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଅଦାଲତ ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ଉଦ୍ଧୃତ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ବିରୋଧ ଆବେଦନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷମତା, ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ ଶୁଣାଣିରେ ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କ ରାୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ କାରଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ମାମଲାକୁ ବିପରୀତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ସେହି କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ଦୂର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମ ମତରେ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଇ ନଥିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଏହା ଦର୍ଶାଇବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ଯେ, ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିଭଳି ଭାବେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ଅବହେଳା ବା ଅଣଦେଖା

---

[1] [1961] 3 ଏସ.ସି.ଆର. 120.

[2] ସିଆର.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 100/1968, ଫେବୃୟାରୀ 3, 1971 ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା ।

[3] [1961] 3 ଏସ.ସି.ଆର. 120

[4] (1934) ଏଲ.ଆର. 61ଆଇ.ଏ. 398

[5] ସିଆର.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 130/1968, ଫେବୃୟାରୀ 3, 1961 ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା

[6] ଏ.ଆଇ.ଆର. 1968 ଏସ.ସି. 1390

କରିଛନ୍ତି । *ସନୱତ ସିଂହଙ୍କ*[1]) ମାମଲାରେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅଧୀନରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ ସେଠାରେ କୁହାଯାଇଥିଲା:

> "ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ବିବେକାଧୀନ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା ସମ୍ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ । ସଂରକ୍ଷିତ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଯେ ଏହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଏଥିରେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅବମାନନା କିମ୍ବା ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନୀତି ଉଲ୍ଲଂଘନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ବାସ୍ତବିକ ଏବଂ ଗୁରୁତର ଅନ୍ୟାୟ ନହୋଇଛି । "ଯଦିଓ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପକ ଶବ୍ଦରେ ଗଠିତ, ତଥାପି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଭ୍ୟାସ ହେଉଛି ଯେ, କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଏହା ତଥ୍ୟଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ନାହିଁ; କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବିବେକକୁ ଆଘାତ କରିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଶେଓ ସ୍ୱରୂପଙ୍କ ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କୌଣସି ନୀତିକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଏପରି କାରଣ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯାହା ଦୋଷମୁକ୍ତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଚାର କରିବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲା ।ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଉକ୍ତ ନିଷ୍କର୍ଷକୁ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆମେ ଆହୁରି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛୁ ଯେ ଦୋଷମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଆବେଦନରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ମେହମୁଦ ତାଙ୍କ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଉ କାରାଗାରରେ ନାହାଁନ୍ତି । ଅଧିବକ୍ତା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ମେହମୁଦଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଏ, ତେବେ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 148 ଏବଂ 149 ଲାଗୁ କରିବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ରହିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହା ମାନିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୋହୁଁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରେ ଏପରି କୌଣସି ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି ଅଛି, ଯାହା ମେହମୁଦଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିବା ଆଦେଶରେ ଆମର ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ଯଥାର୍ଥ କରାଇବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟର ଅପପ୍ରୟୋଗକୁ ସୂଚିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ଆଇନଗତ ତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 302 ସହିତ ପାଠ କରାଯାଉଥିବା ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯଦିଓ ଧାରା 148 ଲାଗୁ ନହୁଏ, ତଥାପି ଏହି ଦଣ୍ଡବିଧାନ ବଳବତ୍ତର ରହିବ । ତଥାପି, ଆମେ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁନାହୁଁ ଯେ ମେହମୁଦଙ୍କୁ ଭୁଲ ଭାବରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 148 କୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇନଥିଲା ।

ଶେଷରେ, ଅଧିବକ୍ତା ଜଣକ ଏହି ଉପସ୍ଥାପନା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନଟି ଅଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା, କାରଣ ଯେଉଁ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଆବେଦନଟିକୁ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ସେ ସରକାରୀ ଓକିଲ ନଥିଲେ ।

ଯେଉଁ ରାଜପତ୍ର ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୁବେଙ୍କୁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟରେ ଉପୁଜିଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିବକ୍ତା ଜଣକ ଏକ ନିଆରା ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ, ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀ ଦୁବେଙ୍କୁ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପୁଜିଥିବା ଏକ ମାମଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ କେବଳ ସେ ସରକାରୀ ଓକିଲ

---

[1] (1934) ଏଲ.ଆର. 61 ଆଇ.ଏ. 398

ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତେ । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରୁ ସମର୍ଥନ ପାଇବା ପାଇଁ ଅଧିବକ୍ତା ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, ଯାହା *ଭୀମାପ୍ପା ବାସପ୍ପା ଭୂ ସନ୍ନବତ ବନାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶିବରାୟପ୍ପା ସାମଗୌଡ଼ା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ[1])* ମାମଲା ଭାବରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ "ମାମଲା" ଶବ୍ଦ ଯାହା ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଆଇନଗତ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ଅର୍ଥ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅଟେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହି ଶବ୍ଦଟି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବାପାଇଁ ଏହା ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଧାରା 417 (3) ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହାର ଅର୍ଥ ଏପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଶେଷରେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତର ଦୋଷମୁକ୍ତି, ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ, କିମ୍ବା ଖଲାସରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଯଦି କିଛି ହୁଏ, ତେବେ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଏ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତି କରିବାର ମାମଲା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟରେ ଏବଂ ଅଧିସୂଚନାର ବିଚାର ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକ ମାମଲା ହେବ, ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସରକାରୀ ଓକିଲ ଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଏପରି ମାମଲାରେ ଆବେଦନ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ । ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 4(1)(i), ଯାହା 'ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କୁ' ସଂଜ୍ଞାୟିତ କରେ ଏବଂ ଧାରା 492, ଯାହା ଅଧୀନରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସରକାରୀ ଓକିଲ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ପାଠ କଲେ, ଆମ ମତରେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କୁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟରେ ଉପୁଜୁଥିବା ମାମଲା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ଭାବେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଶ୍ରୀ ସରିନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ *ଭଗବାନ-ଦାସ ବନାମ ରାଜା*[2] ମାମଲାରେ ସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଇଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ଏହି ଆପତ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉଠାଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜଣେ ଅଣ-ଅଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ଯେଉଁ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି, ତାହାକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ।

ତେଣୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ବିଫଳ ହେବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ରଫ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଆବେଦନକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଥିବା ଉଭୟ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ସମକାଳୀନ ଆଦେଶ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା । ମେହମୁଦଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ, ଯିଏ ତାଙ୍କ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଭୋଗ କରିସାରିଛନ୍ତି, ସେ ଦଣ୍ଡ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନଥିଲେ ।ଅନ୍ୟଥା ମଧ୍ୟ, ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ସମ୍ପର୍କରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶଠାରୁ ଭିନ୍ନ ମତ ପୋଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ କୌଣସି ଠୋସ କାରଣ ପାଇନାହୁଁ ।

ଫଳ ସ୍ୱରୂପ, ଉଭୟ ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

ଜି. ସି. ଆବେଦନଗୁଡିକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

[1] ଏ.ଆଇ.ଆର. 1970 ଏସ.ସି. 1153

[2] ଏ.ଆଇ.ଆର. 1949 ପି.ସି. 263

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।